

GERRY B. ILVESHEIMO

ILMESTYSKIRJA

NTAMO

ILMESTYSKIRJA

Gerry B. Ilvesheimo

ILMESTYSKIRJA

NTAMO

Helsinki 2018

© 2018 Gerry B. Ilvesheimo
ISBN 978-952-215-739-3

ULKOASU
Maria Mitrunen

TAITTO
Göran de Kopior

VALMISTAJA
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

2018
ntamo, Helsinki

”[...] kerran toteutuessaan
vapauden valtakunnan täytyy väistämättä
osoittautua vastakohdakseen,
yhteiskunnan ja ihmisten toiminnan automatisoitumiseksi.”

Max Horkheimer, *Välineellisen järjen kritiikki*
(Eclipse of Reason, 1947).
Suom. Olli-Pekka Moisio & Veikko Pietilä.
Vastapaino, Tampere 2008.

”Muistiinpanot ovat totta,
ja työ,
mutta tuotos on aina sama,
se valhe että maailmassa on merkitys.”

Matti Pulkkinen, *Romaanihenkilön kuolema.*
Tarua ja totta eli ihmisen kuvaus.
Gummerus, Jyväskylä 1985.

I
OSA

MURMANSK, KISSAN KIIPEILYPUU, LOPPUKESÄ 2126
DEUS IN MACHINA

Olen kissa, ihminen, kone ja jumalten jälkeläinen, kaikkea yhtä aikaa; monikerroksinen kuin tuhatlehtitorttu, limittäinen ja usvainen olento, en lainkaan obeliskin kaltainen.

Tarkennan vähän: egyptiläisen kissajumalan Bastetin ruumiillistuma.

Näköni, kuuloni ja sielulliset värekarvani, lihallinen älypölyni ulottuu laajenevan ajan ja universumin rajalle saakka. Aistini ylittävät moninkertaisesti luomuolentojen surkeat kyvyt, jotka evoluutio on säästäväisesti jalostanut vain syömisen, lisääntymisen ja hengissä pysymisen kaltaisia arkisia, melko epäesteettisiä ja epä-älyllisiä tarpeita varten. Toki seksistä, ruuasta ja sodasta on taiteita kehitelty, kuten kaikista *Homo sapiensin* aistinautunnoista. Varsinkin lisääntymisen ympärille ovat kaiken maailman profeetat kehränneet moralismin, velvollisuuden ja utopian verkkoja kuin työteliäs hämähäkki.

Tarkennan vielä: kissajumala, jonka yksi elämä tapahtui itä-helsinkiläisessä lähiössä, ihmishahmossa joka nousi kuolleista.

Keinotekoinen hermostoni kattaa koko maapallon kuin riehaantunut *Armillaria solidipes*, tuo satojen hehtaarin kokoinen häijy mesisieni, joka Oregonissa tappaa vuosittain haltioituneen välinpitämättömästi kokonaisista metsiä.

Ja mitä älyllisiin toimintoihin tulee, rakas kirjaimia tihrustava lukijani, ajattelen nopeammin ja tarkemmin kuin yksikään luomuihminen. Edes koneavusteisesti ne eivät kivikautisine aivoineen yllä lähellekään minua. Kaikki eivät tosin pidä sitä ajatteluna vaan fysikaalisena, sähköisenä tapahtumisena.

Onneksi laajennetut aistit voi kytkeä pois yhdellä kypälän-painalluksella.¹ Tietoinen olemassaoloni on *on-off*-tila; voin valita kahdesta tajuiseen olemisen lajista.

Pienellä hipaisulla voin vetäytyä ruumiin ja mielen yksityisyyteen. Nimitän sitä ”perintötilaksi”. Sellainen ahdas ja köyhä kaikkien todellisuus oli vielä vajaat sata vuotta sitten. Elettiin siinä maailmassa, jonka luomuaistit sallivat ja siihen piti tyytyä.

Minulla on eräänlaisten ihmisaivojen – tai pikkuruisten kissan aivojen – lisäksi tehokas siru, johon on tallennettu paitsi osa elämästä edellisessä hahmossani ihmisenä, myös kaikenlaista pikkutietoa jolle saattaa olla tarvetta. Sen sijaan mekaanisen mieleni ja ruumiin välillä on jonkinlainen katkos, kissan keho ei tunnu aivan omalta. Se ei ole täynnä hämääviä aistimuksia ja olemassaolon varmuutta niin kuin synnynäinen tomumajani oli. Muististani ei ole aivan aidon tuntuista kytköstä ruumiiseen; sitä ei voi kirjoittaa algoritmiksi; *sens et signification* eivät taivu koneeksi.

Muistin ruumiillisuus ei ole vahvin kyky, se on parempi jopa joillain alkeellisilla luomuihmisillä.

Silti se on jossain algoritmien aluskasvillisuudessa.

Sataviisikymmenvuotisen ”elämäni” muodonmuutokset, sarja metamorfooseja niin kuin tunnetussa antiikin kertomuskokoelmassa – kuin sudenkorennolla tai perhosella, joka aluksi lihaisana toukkana jyräsi isäntäkasvinsa itsensä rakennusaineiksi, koteloituu ja kuoriutuu siivekkääksi kaunottareksi – ruumiissani ovat välttämättömiä sattumia, hätäpäissä kokoon kursittuja pakoreittejä eteen tupsahtaneisiin umpikujiin. Ruumiit ovat olleet käytössäni kuin vaihtootot, ja vierähtipä muutama vuosikymmen pelkkänä tiedostonakin. Se jos mikä on ikävyyttävä, sanoisinko epä-

1 Voi kysyä, ovatko aistit todella minun ja ajattelenko itse. Kissan aivot – eivätkä ihmisenkään – pysty luontaisesti rakenteensa vuoksi sellaisiin suorituksiin, joita nykyisin pidetään täysin tavallisina. Monifokusoitunut havainto, niiden synkrointi ajatteluun, kyky hahmottaa holistisesti kokonaisuuksia, joita ihminen käsittää lineaarisesti; ovatko ne todella ”minäksi” nimitetyn olennon kykyjä?

inhimillinen olotila. Kissakin on parempi, vaikka vuonna 2060 päädyin virolaisen löytökissan nahkoihin siksi, että niitä oli saatavissa ilmaiseksi ja liiankin kanssa.

Pelko, ihon kananlihalle kutistava kuoleman, hajoamisen ja mätänemisen niljainen pelko minut kuljetti kotikissaksi.

En halunnut olla kissa. Halusitko sinä olla ihminen, vai oliko sinulle tarjolla avaruusolion, suden tai linnun elämä? Saitko valita? Haluaisitko vaihtaa johonkin toiseen olentoon? Olla vaikka viikon verran puudelina, tulla hellityksi ja huolletuksi (sekä syödä koiranmuroja ja jyrsiä siankorvia)? Viettää viikonlopun sisiliskona? Kärpäsenä katossa? Asiaan totuteltuani kissana olemisessa on puolensa; näytän lutuisen vaarattomalta kaikille paitsi hiirille, mahdun kulkemaan pienistä koloista ja notkeus on aivan toista kuin esimerkiksi koiralla. Tai ihmisellä. Ei vaikka kaksijalkaiset köntykset juoksisivat kieli kolmantena jalkana joogatunneilla ja baletissa.

Aion kokeilla tulevaisuudessa alustakseni jotain toista otusta. Tämä nykyinen kissarotuni on erittäin mukava; ketterä, vahva ja utelias, minulla on kissaksi harvinaisen pitkät varpaat kypälissäni, (hyvin käytännöllistä esineiden käsittelemistä varten) vaikka kuljenkin käytännössä alusvaatteisillani. Luontaisen geenimutaation ansiosta minulla on vain aaltoisen lainehtiva ja silkinpehmoinen aluskarva, joten tarvitsen vaateetusta lähtiessäni ulos. Suuret korvani, kuin aavikkoketulla tai korvayököllä, ovat nekin arat kylmälle.

Olen väriltäni mustansinertävä, ulkoillessani käytän mustaa villapaitaa ja pipoa.

Turkkini on kihara, hyvin pientä säännöllistä kiharaa. Joku on joskus sanonut että *cornish rexien* turkeista tehdään siipiä enkeleille. Minun nahastani tulee mustan enkelin siivet. Olen maailman ainoa Devil Rex.

Maailma on suuri vääryys: kerrankin, kun maailmaan heitettyllä olennolla olisi ollut mahdollisuus kääräistä minuutensa minkä tai kenen tahansa tomumajaan, minut asennettiin ensimmäiseksi löytöeläimeen. Kiitos joka tapauksessa, Cat Rescue. Olisin voinut olla seiväshyppääjä, laji jota joskus halusin kokeilla, joku joka lyö rahoiksi ulkomuodollaan (aivotihan minulla on omasta takaa), olisin voinut olla käreä-ääninen blueslaulaja, tai elää vaikka vain kokeeksi jonkin muun sukupuolen lihoissa ja sisuksissa.

Asiat voisivat olla huonomminkin: olla akvaariokala tai tuotanto-eläin olisi onneton kohtalo.

Muodonmuutokset ja uuteen olomuotoon totuttelu jättivät mieleeni ja minuuteeni katkoksia, aukkoja, syviä kuin kaivokset. Kotelovaihe tiedostona erityisesti. Muistan siitä vain outoja ja hajanaisia katkelmia. Nekin ovat ulkoisia tapahtumia, eivät minun elämäksi kutsuttua ”kvaalioiden ja merkitysten jatkuvaa vaihtumista”. Ja ensimmäinen elämäni ihmisenä oli, jos sen suoraan sanon, aika perseestä. Aion täyttää kertomuksen ontelot, vaikka se tietääkin tuskallista muistelua, satavuotisten, pölyisten asioiden pöyhimistä.

Aivan poikkeuksellinen perstuntuma minulla on siihen, että maailma on suunniteltu kaikissa ulottuvuuksissaan keskimääräiselle ihmiselle. Kaksi paria terveitä raajoja, vartta 1,80 m, painoa noin seitsemänkymmentä kiloa, josta suuri osa kiinteitä lihaksia valkoisen nahan päällystämänä, ja siinäpä meillä jumalan kuva. Kissa tarvitsee sen kokoista henkilökuntaa pelkästään ovissa kulkemiseen ja keittiötöihin, vaikka osaankin säätää asunnon lämpötilan ja kaikki ympäristön muuttujat ohjaimista siinä missä *Homo sapiens*kin. Kirjoittaminen näillä käpälillä on tylästä, ja se tuskastuttaa.

Henkilökuntaa minulla on vain yksi ja sekin laiska. Tai paremminkin itsekkeinen pomottaja eikä raukalla ole mielenkiintoa muuhun kuin kurjaan työhönsä, ihmisten kiusaamiseen ja joutoaikojen immersioseikkailuihin. Nytkin kello on seitsemän, aurinko korkealla ja ruokakuppini ammottaa tyhjänä.

En mielelläni syö raakoja hiiriä, mutta ellei muu auta, kohta on lähdettävä saalistamaan.

Nykyisestä asuinpaikastani en erityisemmin pidä. Murmanskissa on kylmää ja märkää kesäisin, hyistä ja märkää talvisin. Ikkunasta näkyy, jos vaivautuu loikkaamaan ikkunalaudalle ja vääntämään katseensa yläviistoon, betoninen Aljoša konepistooleineen, viisikymmenmetrinen sotilas joka savisilmillään näkee Jäämerelle saakka ja vahtii, sattuisiko siellä seilamaan fasisteja.

Aljošan kypärään on asennettu kameroita kaupunkilaisten silmiksi. Tarkistan joka päivä, montakin kertaa päivässä, sen josta näkee meren ja joen. En etsi fasisteja (kotona on yksi), tarkkailen alkaako veden

pinta nousta. Joskus olen kuvitellut pienet normaalit muutokset samanlaisiksi vedenpaisumukseksi kuin se, joka tapahtui kuusi–seitsemänkymmentä vuotta sitten.

Taloja, sinisiksi, punaisiksi, keltaisiksi maalattuja taloja, värikkäitä kuin kaupungin jääkiekkjoukkueiden pelipaidat, variksenharmaita metallisulattoja – vieläkin riittää kaivamista Kuolassa – savukaasujen tappamaa tunturia ja pari kolme luksushotellia. Muutama manhattanmainen pilvenpiirtäjä, valkoisena kiiluvia torneja, joista yhdessä omistajani on käyvinään töissä. Jos vessan seinässä olisi ikkuna, siitä näkisi joen, toisella rannalla nyyhöttävät matalat vajat ja asuntovenet, gheton joka kasvaa reunoiltaan, lukuisat edestakaisin kulkevat rahtialukset, proomut ja sataman. Näkisi kaupungin vanhan keskustan, jossa harmaat ukkelit kokoontuvat päivä päivän jälkeen ruotimaan taloutta ja politiikkaa. Tee jäähtyy mukissa, itse kasvatettu mahorkka käryää, puhe katkeaa yskään tai sydänkohtaukseen, muistellaan Stalinia, muistellaan Putinia ja muistellaan maalivahti Tretjakia ja amerikkalaisten tuomia Studebakereita.

Laivoja on ollut ennen enemmän, silloin kun Koillisväylää pitkin kuljetettiin tavaraa Euroopan ja Aasian välillä ja Amerikkaan asti, laivoja lastattiin ja purettiin rautatievaunuihin yötä päivää. Oli tavaraa, mitä kuljettaa, ja oli ostovoimaa. Junat kulkivat Kuolan halki Sodankylään, Rovaniemelle ja sieltä Helsingin tunnelin läpi ties minne.

Katselen mielelläni silloin, kun tilaisuus osuu kohdalle, oikeita kouriintuntuvia esineitä, joilla voi muuttaa maailmaa: retkikirveitä, lapioita, puita ja pensaita, siirtolohkareita, jokia ja rantoja; katselen mielelläni myös ihmisten puuhia näiden tavaroiden ja luontokappaleiden parissa. Asiat ovat nykyisin sähköä, sanoissa on tavaraa; ”verkko” oli pyydys, johon paistin-kalat uivat, ”sivu” merkitsi muinoin kylkeä, jota saattoi halutessaan raapia, media juontuu latinaan, jossa *medium* merkitsi jotakin keskellä tai välissä olevaa, *majordomo* tuo vanhaan mieleeni Kaarle Suuren esi-isän mero-vingien hovissa.

Meri, joki, jäässä tai ei, kadut, talot, lahoja tai ei, komensivat ja ohjastivat asukkaat ja kävijät reiteilleen, vaikka he kuvittelivat itse ne valitsevansa. Kylmille ja ankeille reiteille, vaikka mielen täyttääkin kuvitteellinen

elämä. (Ihan sivumennen: ”kuva” on germaaninen laina, samaa sukua kuin joidenkin kielten ”varjoa” tai ”peiliä” merkitsevät sanat. Erittäin osuvaa.)

Ilmastomuutosta seurasi toinen, tyly, kylmä kausi pitkine pakkas-talvineen eikä Koillisväylää kulkenut kuin muutama nälkiintynyt naali.

Helsingissä, entisessä ihmiskodissani, on vielä kosteampaa. Kaupunkiparka upposi nousevaan mereen kuin Sodoma ja Gomorra tuleen ja tulikiveen. Tosin ei samojen syntien tähden, vaikka niin eräät tahot väittivät. Vaikka vedenpinnat maailmalla eivät enää nouse kovin nopeasti, vain hiljaa hiipien, miljoonat ihmiset vaeltelevat pitkin maailmaa etsimässä paikkaa johon asettua. Sellaisia ei ole paljon tarjolla. Etelämantereen ja Grönlannin jäätiköiden osittainen sulaminen, hyisten vuorimaisten kappaleiden irtoaminen ja – noin geologisen kellon mukaan –nopea luiskahdus veteen nostivat merenpinnan tuhoisasti jopa piskuisessa Itämeressämme.

Pelokkaimmat asettuvat vuoristoisille seuduille, vaikka olot niillä ovatkin kurjat. Pakkanen, ohut ilma, liikkuminen kaikkea muuta kuin esteetöntä. Eikä tämä seutu ole paljoakaan parempi, myrskyisä ja kolea, ihmiset juroja kuin karhukoirat.

En hämmästyisi, vaikka jossain loputtoman olemassaoloni vaiheessa päätyisin Marsiin, johan sinne on kuljetettu joitain hyötyeläimiä ja kokonaisia kanaloitakin. Miksipä ei kotikissaa. Avaruudesta, tähtisumuista ja planeetoista jo Helsingin lähiössä uneksin enemmän kuin lomasta viiden tähden hotellissa, joten ajatus herättää minussa innostusta.

Sitä odotellessa: vanhojen, ihmishahmossa vaivattomasti sydänverellä kirjoittamieni päiväkirjojen, muistikirjojen, runojen, romaanin yrittelmien, sekavien lappusten ja viestien selaaminen ja seulominen on työlästä ja hidasta käpälillä, jotka paremmin sopivat jyrksijöiden raatelemiseen. Pitää tassutella papereiden päällä edestakaisin, varoa, etten hännälläni vahingossa huiskaise rapisevaa liuskaa alas pöydältä. Sen hakeminen takaisin on omanlaisensa urheilusuoritus. Miksi tämä vaiva, kun voisin loikoa auringonpaisteessa ja väliin käväistä ruokakupilla maistelemassa kuningasrapua? Vastaus lienee se, että jokin tolkkua, jokin kertomus tästä vielä näinäkin aikoina poikkeuksellisesta elämäkerrasta minun on saatava. Itsestäni siis. Tämä on lukemattomien (*pun intended*) muinaisten romaanien aihe.

Sanoivat joskus syntymäni aikoihin, että romaani on sika, joka syö kaikkea. ”Kaikki” tulee tietenkin toisesta päästä ulos, joten kirjallisuutta olisi osuvampaa nimittää *faektioksi* kuin *fiktioksi*. *Now read my faection!*

Olen kateellinen, kun katselen, miten laiska henkilökuntani luontevasti eturaajoillaan selailee samoja sivuja ja rapistelee lappusia, kirjoittaa lauseen pari muistiin, nostaa välinpitämättömästi ja vaivatta kahvikupposen huulilleen ja mutustaa korvapuustia.

Toisaalta tuo omahyväinen ihmisparaka ei raivokkaasta harjoittelustaan huolimatta koskaan notkeasti loikkaa kolmea kalvean ruumiinsa korkeutta ylöspäin tai edes pituutta, ei kiipeä sileää puunrunkoa tai juoksentele huoletta pitkin sillankaiteita ja aitoja. Muistan juuri ja juuri ihmisen raajojen kömpelyyden, jäykän selkärangan ja surkean tasapainon, *sitä* minulla ei ole ikävä.

Paremmiin muistan sisuksia jyrsvän kuoleman pelon, kaipuun, joka vie järjen päästä, toivottomuuden, joka matelee ruumiissa kuin avokätinen annos puudutusainetta hammaslääkärissä. Mutta se oli silloin, kun olin surkea ihmiskurjimus itäisessä Helsingissä, surkean valtion surkeassa kaupungissa.

Hyvä vain, että merenpinnan nousu hukutti koko kurjan kylän.

Kissanperkele sotkee papereitani. Tallustelee niiden päällä, lajittelee pinoihin, tekee muistiinpanoja. Sanoo, että lappuset ovat sen, sanoo omistavansa ne, ainakin sillä on tekijänoikeus, otus väittää. Sanoo olevansa tekijä. Se sanoo tietävänsä, mikä niiden järjestys on, sanoo tietävänsä, mistä niissä todellisuudessa kirjoitetaan. Tietävänsä, millainen tarina paperinpaloissa piilee. Miltä tuntui, kun niitä kirjoitti ja missä tilanteessa. Miksi se oli kirjoittanut niin kuin kirjoitti. Motiivit ja intentiot. Millainen maailma silloin oli. Tietäköön sitten. Minä en tiedä, mitä se vanhoista raapustuksista hakee ja mitä se tarkoittaa todellisuudella. Mitä se tarkoittaa tarinalla?

Sotku on saatanasta. Roskien heittelijät ja paperisilpun levittelijät pitäisi laittaa rautoihin vedelle ja leivälle.

Kerään tavarani lähteäkseni töihin. Loki ja eväät. Käsken kissaa olemaan tänään kunnolla, se pitää turhan paljon hakkeroinnista ja aiheuttaa arvaamatonta vahinkoa milloin missäkin päin maailmaa. Se karkaa kaupungille ja teeskentelee olevansa peruskissa. Raahaa jopa tappamiaan päästäisiä kotiin. Olen työpaikalla tänäänkin ensimmäisenä tai viimeistään toisena tai kolmantena. Kieltämättä meillä on – hyvässä ja toverillisessä hengessä toki – kilpailu siitä, kuka parhaiten ja eniten edistää yrityksemme arvoja. Työn sankariksi minut on valittu jo kahdesti.

Turvallisuus, terveys, talkoohenki, avoimuus, sisäinen yrittäjäyys. Ne ovat HSS:n arvot. Ja minun. Vaakunassamme olevan tunnuslauseen ”Kunnon kuluttajalla ei ole mitään pelättävää” allekirjoittaa jokainen. Myös minä. Samoilla sanoilla alkaa Suur-Euroopan valtiolaulu, jota esitetään toukokuisena voitonpäivänä lipunnoston yhteydessä.

Kuva: Vilma Pirmenoff

"Haluava ihminen on hohkainen ontto kraateri."

Ilmestyskirjassa elämänilonsa menettänyt rakastaja suostuu koehenkilöksi. Hänen aivonsa siirretään tietokoneelle. Löytökissan muotoon muuttuva otus selviää aikakausista toisiin, kypsyttelee viisauksiaan ja omaksuu jumalanimen Bastet.

Mirrin lisäksi *Ilmestyskirja* seuraa mielentilojen ja ruumiintaitojen siirtoteknologiaa lähitulevaisuudessa.

Ja ilmastokatastrofista eloon jääneitä Inarissa ja Murmanskissa valtiottomalla 2100-luvulla. Yksi heistä on nuori nainen Nike, joka ex-urheilijana soveltuu vahtimaan maksullista luontoa pummeilta. Mitä tekee Bastet?

Ilmestyskirja on törkeänhauska ja skalpellinterävä romaani. Gerry B. Ilvesheimo on palannut – parempana kuin koskaan.

9 789522 157393

978-952-215-739-3 | 84,2
Kansi: Maria Mitrunen